

Gjennomføring av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

Rapport for året 2022-2023

Kolofon

Tittel: Gjennomføring av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Rapport fra året 2022-2023

Sammendrag – summary:

Årets rapportering viser at det gjøres en betydelig innsats på mange av innsatsområdene i planen. Selve gjennomføringen av tiltakene går imidlertid for sent i hht. regjeringens ambisjon. Det er også slik at flere av tiltakene ikke vil være gjennomført i løpet av planens tidsramme, særlig innen avløpsområdet. Av den grunn vil heller ikke målene om en ren og rik fjord nås innen planperiodens utløp i 2026.

Det er viktig å understreke at det er mulig å snu den negative trenden i Oslofjorden, og oppnå de miljømålene som Stortinget har satt, forutsatt at tiltakene gjennomføres i hht. planens intensjon. Arbeidet vil imidlertid ta tid, og det vil kreve betydelige ressurser. I tillegg vil det ta tid for økosystemet å tilpasse seg en situasjon med redusert påvirkning.

Utførende institusjon:

Miljødirektoratet, Sekretariat for Oslofjordrådet

Redaktør: Henriette Givskud (seniorrådgiver vannseksjonen)

Oppdragstakers prosjektansvarlig: Torfinn Sørensen (avdelingsdirektør Vann- og kunnskapsavdelingen)

Kontaktperson i Miljødirektoratet: Jon Lasse Bratli (fagdirektør vannseksjonen)

M-nummer: 2591 **År:** 2023 **Sidetall:** 32

Miljødirektoratets kontraktsnummer: -

Utgiver: Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av: Klima- og miljødepartementet

Emneord: Oslofjordplan, tiltak, innsatsområder, rapportering

Subject words: -

Forsidefoto: -

Innhold

1. Bakgrunn	5
1.1 Oslofjorden – Et økosystem i ubalanse	5
1.2 Regjeringens plan	6
1.3 Oslofjordrådet	7
1.4 Miljødirektoratet som sekretariat	7
2. Sekretariatets arbeid	8
2.1 Tiltakskort	8
2.2 Møter i rapporteringsperioden	8
2.3 Ny rapporteringsmetode	8
2.4 Svarprosent - Resultat	9
3. Gjennomføring per innsatsområde	10
3.1 Innsatsområde 1 – Utslipp fra komm. avløp, og avløp i spredt bebyggelse	10
3.1.1 Generelt om rapportering	10
3.1.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	10
3.1.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 1	12
3.2 Innsatsområde 2 – Redusere arealavrenning fra jordbruket	13
3.2.1 Generelt om rapportering	14
3.2.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	14
3.2.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 2	16
3.3 Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forøpling	17
3.3.1 Generelt om rapportering	18
3.3.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	18
3.3.3 Annet	19
3.3.4 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 3	19
3.4 Innsatsområde 4 – Ivareta sårbare arter, naturtyper og kulturminner	19
3.4.1 Generelt om rapportering	19
3.4.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	20
3.4.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 4	20
3.5 Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier	21
3.5.1 Generelt om rapportering	22
3.5.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	22
3.5.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 5	23
3.6 Innsatsområde 6 - Friluftsliv	23
3.6.1 Bedre allmenhetens tilgang i strandsonen	23
3.6.2 Opprettholde og styrke attraktiviteten til områder som er viktige for friluftsliv	24
3.6.3 Bidra til at friluftsområdene blir brukt av alle befolkningsgrupper	25
3.7 Innsatsområde 7 - Tverrgående tiltak	26

3.7.1 Generelt om rapportering	26
3.7.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak.....	26
3.7.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 7	27
4. Oppsummering og konklusjon	28
4.1 Rapportering	28
4.2 Redusere tilførsler av næringsstoffer og partikler til fjorden	28
4.3 Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forurensning	29
4.4 Ivareta arter og naturtyper inkl. fiskeriforvaltning	29
4.5 Friluftsliv og arealplan	30
4.6 Konklusjon.....	30
5. Andre kommentarer	31
Vedlegg:	32

Vedlegg:

1. Statistikkrapport fra Rambøll (lenke: [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#))
2. Liste over svar på spørreundersøkelsen fra hver virkemiddeleier (lenke: [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#))

1. Bakgrunn

Oslofjorden er i utgangspunktet en av Norges mest artsrike fjorder, men mange steder står det dessverre dårlig til med miljøet, og mange dyre- og plantegrupper viser en negativ utvikling¹. Som følge av stor nedbygging og privatisering over tid, er allmennhetens tilgang til strandsonen sterkt begrenset. I dag bor det 1,6 millioner mennesker bare i de 26 kystkommunene, noe som er en fordobling siden tidlig 90-tall. Det er forventet en befolkningsøkning til om lag 2 millioner mennesker i kystkommunene i 2050 og som et resultat av dette vil presset øke ytterligere. Hele nedbørfeltet til Oslofjorden dekker i alt 118 kommuner, og er befolket av ca. 2,8 millioner mennesker, som er mer enn halvparten av Norges befolkning.

1.1 Oslofjorden – Et økosystem i ubalanse

Marine økosystemer, som Oslofjorden, inneholder en rekke forskjellige arter. Noen av artene er spesielt viktige i økosystemet, fordi de regulerer andre bestander av arter. Slike arter kalles gjerne nøkkelarter. I Oslofjorden har for eksempel rovfisken torsk, en slik funksjon som nøkkelart. Torskefiskene bidrar til at balansen i økosystemet opprettholdes, fordi de har en regulerende effekt på lavere nivå i næringskjeden, og sørger for at økosystemet fungerer. Se figur 1 som illustrerer et velfungerende økosystem. Dersom en art forsvinner, kan det føre til at økosystemet kommer i ubalanse, og i verste fall kollapse.

Dagens situasjon i Oslofjorden viser et økosystem med store utfordringer. Dette innebærer overfiske av rovfisk, høy tilførsel av nitrogen fra avløp og jordbruk, og nedbygging og utfylling av strandsoner og strandnære oppvekstområder for bl.a. fiskeyngel. Den samlede belastningen på fjorden har blitt for stor, og fjorden har blitt et økosystem i ubalanse.

Overfiske av rovfisk har bidratt til at bestandene av mindre fisk som kutlinger og leppefisk øker. Dette fører til at beitetrykket blir høyt på de artene (eks. småkreps og snegl) som skulle holdt tang-/tareplanter/ålegras fri for påvekststalger, såkalt lurv. Når lurven har stor tilgang på næringsstoffer, og bestanden av beitere er lav, vil lurven etter hvert overta, og til slutt kvele tang-/tareplantene/ålegraset. Dette er illustrert i figur 1, et økosystem i ubalanse.

For å reversere dagens ubalanse i fjorden, er det viktig å gjennomføre samtidige og effektive tiltak. Dette innebærer:

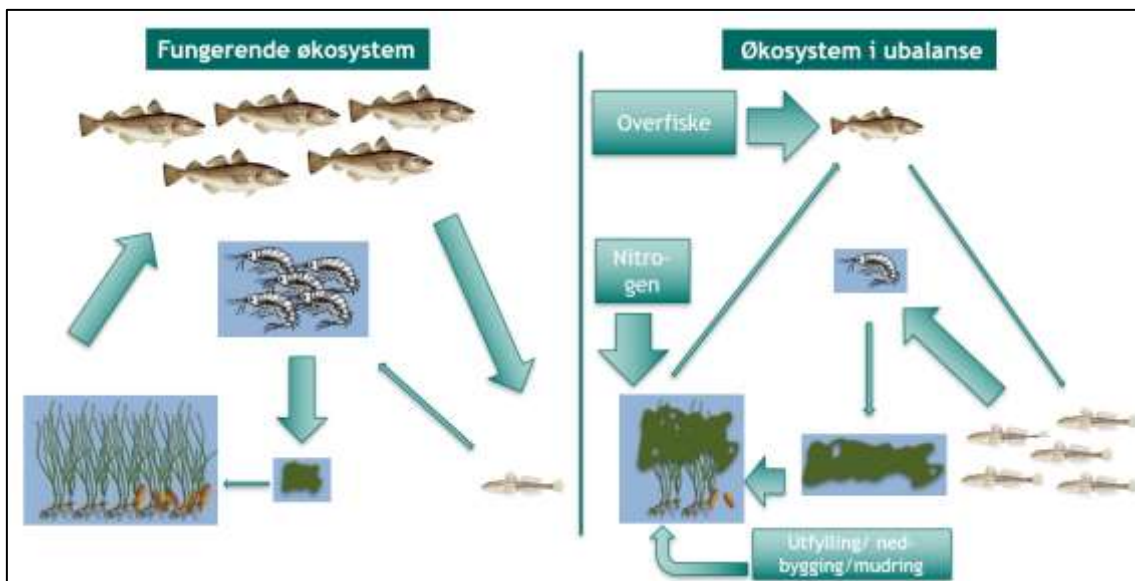
- Næringstilførsler fra avløp og jordbruk, (nitrogen og fosfor) må reduseres kraftig i hele nedbørfeltet til Oslofjorden.
- Rovfiskbestandene (toppredator som torskefisk) må gjenoppbygges ved at store områder holdes fri for fiske, inkludert bunntåling.
- Unngå ytterligere nedbygging, (mudring/dumping/utfylling) av både strandsoner og gruntvannsområder. Dette er beite- og oppvekstområder for fiskeyngel og annet liv, her finner de både mat og skjul i en sårbar rekrutteringsfase.

Klimaendringer presser situasjonen ytterligere, men er ikke primærårsaken til utfordringene. Det finnes gode eksempler på områder, særlig i Øresund mellom Danmark og Sverige, som har klart seg ganske bra til tross for klimapåvirkninger². Det er nettopp i en

¹ [m1556.pdf \(miljødirektoratet.no\)](#)

² [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljødirektoratet.no\)](#)

slik situasjon vi trenger å gjenoppbygge økosystemene, slik at de kan være robuste i møte med nye klimautfordringer.

Figur 1: Stilisert skisse over påvirkninger og reguleringsmekanismer i et fungerende økosystem sammenliknet med et økosystem i ubalanse. Omarbeidet på bakgrunn av Moksnes et al. 2008³ og Infantes et al. 2016⁴

1.2 Regjeringens plan

Etter et representantforslag fra Venstre, med påfølgende anmodningsvedtak fra et samlet Storting våren 2018, ble regjeringen bedt om å legge frem en helhetlig plan for Oslofjorden. Miljødirektoratet arrangerte innspillskonferanse om Oslofjorden høsten 2018, og ble vinteren 2019 bedt av Klima- og miljødepartementet (heretter KLD) om å lage et "*Forslag til helhetlig plan for Oslofjorden*". Miljødirektoratet overleverte forslaget til plan 2. desember 2019 etter et samarbeid med en rekke andre direktorater. Forslagene til miljøtiltak ble i stor grad videreført i regjeringens plan, i tillegg har regjeringen også lagt til enkelte nye tiltak. Regjeringens plan ble lagt fram 30. mars i 2021, og ambisjonen er at Oslofjorden skal være ren, rik og tilgjengelig for alle i løpet av 2026.

Hovedbudskapet da daværende klima- og miljøminister la fram regjeringens helhetlige plan for Oslofjorden i 2021, var at arbeidet med fjorden må "samordnes, suppleres og forsterkes". Hurdalsplattformen sier i tillegg at Oslofjordplanen skal følges opp raskt, og nevner spesielt tiltak innen avløp, jordbruk, båtseptik og fiskeriforvaltning.

Regjeringens plan har tatt utgangspunkt i miljøtilstanden i vannforekomstene i Oslofjorden og omkringliggende arealer. De samlede påvirkningene er vurdert, i tillegg er det gjort vurderinger av hvordan både miljøformål og andre samfunnsformål kan forenes. Planen understreker at det er viktig at alle sektorer og myndigheter som påvirker økosystemet blir involvert, og tar i bruk sine virkemidler. Målet med planen, slik det ble gitt av Stortinget i regjeringssopdraget, er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktige naturverdier skal

³ [Trophic cascades in a temperate seagrass community - Moksnes - 2008 - Oikos - Wiley Online Library](#)

⁴ [Seed Predation by the Shore Crab *Carcinus maenas*: A Positive Feedback Preventing Eelgrass Recovery? | PLOS ONE](#)

bli restaurert, at et aktivt friluftsliv skal bli fremmet, og at naturmangfoldet i fjorden skal bli ivaretatt.

Planen har et virkeområde som omfatter sjø- og kystområder fra svenskegrensen til fylkesgrensen mot Agder, og ut til grensen for forvaltningsplan for Nordsjøen og Skagerrak (1 nautisk mil utenfor grunnlinjen). For friluftsliv og arealbruk er virkeområdet avgrenset til å gjelde sjøområdene, og hundremetersbeltet i strandsonen. Når det gjelder forurensning, er gjeldende virkeområde hele nedbørfeltet, inkludert både små og store elver, dvs. nesten hele Østlandsområdet fra Røros i nord til grensen mot Sverige i sørøst, og til grensen mot Agder i vest. Dette sammenfaller med virkeområdet for vannforvaltningsplanene (Innlandet og Viken, og Vestfold og Telemark) etter Vannforskriften.

1.3 Oslofjorderådet

Ett av tiltakene i regjeringens plan var å etablere et Oslofjorderåd. Hensikten med rådet er å sikre lokal- og regional forankring og fremdrift av tiltaksplanen. Videre skal rådet fungere som en samordningsarena. Deltakerne i Oslofjorderådet består av fylkesordførere, og et utvalg av ordførere med tilknytning til Oslofjorden. Fylkesmiljøvernsefene hos Statsforvalterne på begge sider av fjorden og Innlandet (SF Oslo og Viken, SF Vestfold og Telemark, og SF Innlandet), og direktør for Oslofjordens friluftsråd er også medlemmer i rådet. Fra 2023 deltar også utvalgte interesseorganisasjoner på rådsmøtene (Norges Bondelag og Norges Fiskarlag). Rådet blir ledet av klima- og miljøministeren.

Rådet skal samles hvert år fram til 2026 for å utveksle erfaringer, og vurdere status og fremdrift for de ulike tiltakene. Rådet skal fungere som en "revisor" for gjennomføring av tiltakene listet opp i Oslofjordplanen.

Oslofjorderådet ble konstituert 24. august i 2021 i eget møte. I 2022 ble det avholdt både ordinært møte, og ekstraordinært møte med befarung til VEAS. I løpet av 2023 har det vært avholdt et ekstraordinært møte 12. april 2023 med befarung til Krosser gård i Ås kommune. Hensikten med møtet var å gi faglig påfyll innenfor innsatsområdet 2 om jordbruk, samt å understreke hvor viktig det er at alle sektorer følger opp tiltak innenfor sitt ansvarsområde. Ordinært møte vil gjennomføres 7. november 2023.

1.4 Miljødirektoratet som sekretariat

I forbindelse med etablering av Oslofjorderådet, besluttet KLD at Miljødirektoratet skal lede et sekretariat for å koordinere tiltaksgjennomføringen. Hvert år skal Miljødirektoratet rapportere på status for fremdrift av de 63 tiltakene og 19 kunnskapsinnhentingsspunktene til Oslofjorderådet. Dette skjedde første gang høsten 2022.

For å kunne følge opp kommunene og deres sektoransvar, har i tillegg statsforvalterembetene på begge sider av fjorden, inkludert Innlandet, representanter inn i sekretariatet. En egen ressursgruppe i Miljødirektoratet med fagpersoner innen de enkelte innsatsområder har også bidratt til utarbeidelsen av denne rapporten.

Sekretariatet består av:

Jon Lasse Bratli (prosjektleder), Miljødirektoratet

Henriette Givskud (daglig leder for sekretariatet, redaktør), Miljødirektoratet

Eyvor Kristin Aas, Miljødirektoratet

Håvard Hornnæs, Statsforvalteren i Oslo og Viken

Sigrun Ringvold Børresen, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Sigrid Hårstad Pålsrud, Statsforvalteren i Innlandet (fra januar 2023)

2. Sekretariatets arbeid

2.1 Tiltakskort

For å konkretisere og sørge for fremdrift i arbeidet med regjeringens plan for Oslofjorden, ble det innført "tiltakskort" for hvert av de 63 tiltakene, og 19 kunnskapsinnhentingspunktene. Miljødirektoratet sendte ut informasjon om dette i eget brev høsten 2022, og anmodet alle relevante myndigheter og etater om å fylle ut tiltakskort for hvert tiltak de har ansvar for innen en angitt tidsfrist. Tiltakskortene skal forstås som en plan for hvert av tiltakene, der den hovedansvarlige involverer de andre ansvarlige i hva som skal gjøres fram til planperiodens utløp i 2026. I tiltakskortene skal det fremgå hvilke økonomiske, juridiske og administrative virkemidler som skal til for å få gjennomført tiltakene. Tiltakskortene revideres løpende, og minst en gang i året.

2.2 Møter i rapporteringsperioden

Våren 2023 har sekretariatet hatt et digitalt møte for alle 118 kommunene i nedbørfeltet til Oslofjorden, et for alle kystkommunene (26 kommuner), og et for andre etater og sektorer med oppfølgingsansvar i Oslofjordplanen. Hensikten med disse møtene har vært å informere om nytt rapporteringsformat fra året 2023, samt bistå med hjelp til både innhold og det tekniske rundt tiltakskort og rapportering.

Utover dette har sekretariatet hatt flere enkeltmøter, både internt og eksternt for å koordinere oppfølging av tiltak, men også for å motivere til gjennomføring av tiltakene.

Sekretariatet har i tillegg hatt jevnlig orientering i møtene til Direktoratsgruppa for vannforvaltning, der de fleste av direktoratene med ansvar for tiltak i Oslofjordplanen er representert. Dessuten har sekretariatet deltatt med innlegg på en rekke seminarer og konferanser om Oslofjorden i ulike fora.

2.3 Ny rapporteringsmetode

På grunn av behov for en mer robust og brukervennlig teknisk løsning for årlig rapportering til Oslofjorderådet, har sekretariatet gitt konsulentselskapet Rambøll i oppdrag å utvikle et nytt elektronisk rapporteringsverktøy. Dette skal også benyttes i fremtidige rapporteringer.

Selve rapporteringen ble gjennomført av Rambøll via verktøyet SurveyXact, og er i praksis utformet som en spørreundersøkelse. For å få til dette, er hvert enkelt av de 63 tiltakene og 19 kunnskapsinnhentingspunktene fra Oslofjordplanen omformulert til spørsmål. Dette for å få bedre oversikt om detaljert status for tiltaksgjennomføringen. Spørsmålene er utarbeidet i samarbeid mellom Rambøll, sekretariatet for Oslofjorderådet, og Miljødirektoratets interne ressursgruppe. Årets rapportering gjelder for perioden fra sist rapportering i juni 2022 til mai 2023.

Invitasjon til rapportering ble sendt til en kontaktperson per virksomhet, som også kunne videresende lenke til rapportering til relevante personer i sin virksomhet. Invitasjon til rapportering ble sendt 27. april 2023, med frist for rapportering 16. mai 2023. I tillegg ble

rapporteringen gjenåpnet 24.-29. mai for å motta flere besvarelser. Sekretariatet for Oslofjorderådet har bidratt til påminnelser om rapporteringsfrist underveis i denne perioden.

Resultatene fra spørreundersøkelsen, inkludert figurer og oversikt over svarprosent etc., har Rambøll samlet i en egen rapport, som er vedlagt denne rapporten. Rapporten kan lastes ned på Miljødirektoratet sin side om Oslofjordplanen⁵.

Basert på resultatene fra spørreundersøkelsen har sekretariatet vurdert hvor langt gjennomføring av tiltakene har kommet, spesielt sett opp mot Stortingets miljømål for Oslofjorden med frist til 2026. Dette er sekretariatets vurderinger, og ikke noe som ulike fagetater nødvendigvis står inne for.

Utkast til rapport, uten sekretariatets kommentarer, konklusjoner og oppsummering, ble sendt for utsjekk av feil og mangler til ulike direktorater, fylkeskommuner og statsforvaltere i perioden 21.-30. september 2023. Innkomne kommentarer er innarbeidet i rapporten. Rapporten ble offentliggjort og presentert for Oslofjorderådet 7. november 2023.

For å begrense omfanget av rapporten, er ikke alle tiltakene innen de ulike innsatsområdene omtalt i selve rapporten. Vi viser til vedlagt rapport fra Rambøll for omtale av alle tiltakene i planen.

2.4 Svarprosent - Resultat

Svarprosenten er vesentlig høyere i årets rapportering sammenliknet med fjoråret. Dette kan skyldes flere ting, men det er sannsynlig at formen på årets rapportering har gjort det lettere å svare sammenliknet med fjoråret. I tillegg har sekretariatet hatt flere møter med tiltaksansvarlige i forkant av rapporteringen, noe som også kan ha hatt en innvirkning. Det har også vært økt oppmerksomhet på Oslofjorden i media i 2022/2023.

Tabell 1 viser oversikt over kommunenes svarprosent i hhv. 2021/2022 og 2022/2023. Tallene er ikke direkte sammenliknbare siden rapporteringssystemet ikke er likt for disse årene. Likevel viser oversikten at det er en markant økning i svarprosent fra kommunene fra 2021 til 2022, dette er særlig tydelig for kommunene i Innlandet. Når det gjelder svarprosent fra departement og direktorat, går det frem at 5 av 26 ikke har svart (se også vedlegg side 5). Tiltakene som disse etatene er ansvarlige for utgjør kun en liten andel av planens 63 + 19 tiltak. Svarprosenten for fylkeskommunene er lavere enn ønskelig

Tabell 1. Oversikt over kommunenes svarprosent i 2021/2022 og 2022/2023.

	2021/2022 (avløp)	2021/2022 (landbruk)	2022/2023 (alle tema)
Alle kommunene (n=118)	46 %	45 %	73 %
Kystkommunene (n=26)	84 %	88 %	95 %
Kommunene i Innlandet + Røros (n=45)	21 %	20 %	63 %
Kommunene i Oslo og viken (n=52)	59 %	51 %	79 %
Kommunene i Vestfold og Telemark (n=22)	68 %	81 %	78 %

⁵ [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

3. Gjennomføring per innsatsområde

3.1 Innsatsområde 1 – Redusere utslipp fra kommunalt avløp, og avløp i spredt bebyggelse

Utslipp av avløpsvann utgjør en betydelig del av forurensningen til Oslofjorden, både via renseanleggene, men også urensset via ledningsnett. Dette innsatsområdet inneholder tiltak som skal bidra til å redusere denne påvirkningen. Det går frem at det er behov for en strengere håndheving av eksisterende krav i regelverket for utslipp av kommunalt avløpsvann, og avløpsvann fra spredt bebyggelse, for eksempel gjennom mer tilsyn. I tillegg er det behov for mer og bedre rensing av avløpsvannet, både for å etterleve avløpsdirektivet, men også for å oppnå god vannkvalitet i Oslofjorden i tråd med vannforskriftens mål, samt regjeringens tiltaksplan for Oslofjorden. Vannforskriften har klare mål om god miljøtilstand innen 2027, og senest innen 2033.

Avrenning fra tette flater (overvann fra gater og veier) er også en særskilt utfordring, spesielt i indre del av Oslofjorden, både som tilførselsvei for forurensning til fjorden, og som merbelastning på avløpsanlegg og ledningsnett. I tillegg har innsatsområdet også tiltak knyttet til i å redusere utslipp av avløpsvann fra fritids- og småbåter (båtseptik).

3.1.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 1 inneholder 7 tiltak og 2 kunnskapsinnhentingspunkter. Det er rapportert på alle tiltakene i innsatsområdet.

Tiltak T4 om *strengere håndheving av eksisterende krav i regelverket*, og tiltak T7 om *styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser* er rettet til kommunene. Det er hhv. 85 og 87 av kommunene som har svart på tiltakene. Tilsvarende tall for tiltak T3 om *etablering av rutiner for tømming av sandfang* viser at tiltaket er besvart av 55 kommuner.

3.1.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

3.1.2.1 Utslipp fra renseanlegg (tiltak T1 og deler av T7)

Miljødirektoratet og statsforvalterne har i 2022/2023 fortsatt arbeidet med å informere kommuner og allmennheten om behovet for strengere rensekrav for Oslofjorden. Figur 2 viser en oversikt over dette arbeidet i de ulike fylkene. I tillegg er det gitt faglige råd til KLD om betydningen av forslag til strengere nitrogenfjerningskrav i utkast til revidert avløpsdirektiv.

Figur 2: Oversikt over styrking av innsats for å følge opp krav i tillatelser, inkludert tilsyn med utslipp av avløpsvann for de største avløpsanleggene (større tettbebyggelse, kap. 14-anlegg).

Det er i alt drøyt 40 tettbebyggelser med om lag 50 avløpsanlegg i Oslofjordens nedbørsfelt som må være forberedt på å innføre nitrogenfjerning for deres kommunale avløpsvann. Det haster å få på plass bedre rensing i tettbebyggelser som representerer de største utslippene først. Det er derfor gledelig at kommunene Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler nå har startet bygging av nye renseanlegg med nitrogenfjerning. Anleggene skal stå ferdig i 2026.

I årets rapportering går det frem at kommunene Drammen, Lier og Asker skal etablere et felles renseanlegg med nitrogenfjerning. Det er også gjennomført en mulighetsstudie for kommunene Tønsberg, Åsgårdstrand, Horten, Holmestrand og Sande med intensjon om å etablere et felles renseanlegg.

I rapporteringsperioden har statsforvalterne (Oslo og Viken, og Vestfold og Telemark) sendt ut informasjonsbrev til samtlige kommuner om at de må forvente at det blir stilt krav om nitrogenrensing ved rullering av tillatelsen. For Innlandet er tilsvarende brev sendt til 8 aktuelle kommuner. Til sammen har statsforvalterne gjennomført 66 møter med i alt 37 kommuner, hvor strengere rensekrav har vært tema (figur 2). I løpet av rapporteringsperioden er det gitt 1 ny tillatelse med krav om å øke nitrogenfjerningen fra 70 til 80 %, og et krav om å utrede nitrogenfjerning.

3.1.2.2 Overvann og påslipp (tiltak T2 og T3)

I løpet av det siste året har statsforvalterne stilt strengere krav til overløpsutslipp, og krav til virkningsgrad i avløpsnett, i forbindelse med nye utslippstillatelser for kommunalt avløp. Dette er i tillegg informert om gjennom møter, informasjon på nettsider og innspill i plansaker. Statsforvalterne har i løpet av inneværende periode også etterspurt ekstra rapportering fra kommunene om overløpsutslipp.

I de tilfeller overvann fra veier er forurenset av blant annet oljeforbindelser, metaller, organiske miljøgifter og mikroplast, må overvannet som et minimum passere gjennom et sandfang før vannet går ut til resipient. For at sandfang skal opprettholde sin funksjon må de følges opp regelmessig. Statens vegvesen (heretter SVV) og ca. 65 % av kommunene, rapporterer at de har fått på plass rutiner for å sikre tømning av alle sandfang minimum årlig, og at disse følges opp. Alle fylkeskommunene har også fått på plass rutiner for fylkesveiene. Kun Vestfold og Telemark fylkeskommune kan bekrefte at rutinene er fulgt opp, og at sandfang er tømt innenfor rapporteringsperioden.

3.1.2.3 Tilsyn (tiltak T4 og T7)

I inneværende rapporteringsperiode har alle 3 statsforvalterne i Oslofjordplanens virkeområde gjennomført egne tilsyn med utvalgte kommuner og avløpsanlegg (større tettbebyggelser, kap. 14-anlegg). I tillegg har det vært en nøye gjennomgang av egenkontrollrapportene med tanke på en strengere håndheving av kravene.

I årets rapportering går det frem at et flertall av kommunene har oversikt over status og utslipp av avløpsvann som skal reguleres i hht. forurensningsforskriften kap. 12 om avløp i mindre tettbebyggelser (om lag 60 %). Dette tallet varierer imidlertid i de ulike fylkene. Kommunene har bedre oversikt når det gjelder litt større utslipp, som reguleres i hht. forurensningsforskriften kap. 13 om avløp i mindre tettbebyggelser (87 %).

Det er mange kommuner som melder om at det ikke er samsvar mellom behov for tilsyn og revisjon av allerede gitte tillatelser, og mengden ressurser som er avsatt til dette. Flere

kommuner har derfor gått sammen om å etablere egne selskaper som bare jobber med å følge opp denne typen renseanlegg. For de kommunene som har gjort det, ser dette ut til å fungere godt.

Det har i rapporteringsperioden også vært gjennomført forvaltningstilsyn med 25 av kommunene i Norge. Hensikten med forvaltningstilsynet var å undersøke hvordan den enkelte kommune følger opp avløp fra spredt bebyggelse (mindre tettbebyggelser, kap. 12-anlegg). Her ble det blant annet avdekket at flere kommuner ikke fører systematisk tilsyn, og oppfølging med små sanitære avløpsanlegg⁶. Flere av kommunene referert i tilsynet, ligger i Oslofjordens nedbørfelt.

Små og mellomstore renseanlegg som ikke fungerer er ofte en medvirkende årsak til dårlig vannkvalitet i ferskvann (lokalt), og er derfor best kartlagt gjennom vannforskriftsarbeidet. Det foreligger nå vedtatte tiltaksprogram for samtlige vannforekomster i Norge. Tiltakene i Oslofjordplanen overlapper med de tiltakene som kommunene uansett skal gjennomføre for å oppnå målene i vannforskriften. Rapporteringen til Oslofjordplanen vil derfor bidra til å gi kommunene bedre oversikt over hvordan de ligger an i forhold til målene i vannforskriften.

3.1.2.4 Båtseptik (tiltak T5 og T6)

Miljødirektoratet og Sjøfartsdirektoratet har i løpet av rapporteringsperioden utredet forslag til forbud mot tømming av båtseptik i Oslofjorden på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet. To alternative forslag er lagt fram, og er nå til vurdering i departementet.

Parallelt med dette jobbes det med å legge til rette for flere tømmestasjoner, og Statsforvalterne sendte brev om dette til alle kystkommuner i Oslofjorden sensommeren 2022. Av kystkommunenes rapportering, framgår det at 36 % vurderer at deres tømme tilbud er tilstrekkelig (stor/svært stor grad), mens kun 12 % vurderer eget tømme tilbud som utilstrekkelig.

3.1.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 1

Arbeidet med avløp er krevende for alle ledd i forvaltningen (både kommunene, Statsforvaltere og Miljødirektoratet), og dette henger sammen med et betydelig etterslep i oppfyllelsen av avløpsdirektivet, forurensningsforskriften og vannforskriften innen dette fagområdet. Å iverksette tiltak innenfor kommunal avløpssektor tar tid. Dette er vanligvis både teknisk avanserte og kostbare tiltak, som utløser store investeringer i et langsiktig perspektiv. Valg av renseløsninger, både mht. teknologi og hvilke renseanlegg som skal bygges ut, må ta utgangspunkt i individuelle utredninger og beslutninger. Dagens system er på mange måter ikke rigget for å oppnå tilstrekkelige reduksjoner av utslipp raskt nok, og i løpet av 2026, som er planens tidsramme. For å oppnå resultat i hht. regjeringens ambisjoner, vil arbeidet kreve betydelige ressursinnsats i alle forvaltningsnivå.

I løpet av rapporteringsperioden 2022-2023 har det vært gjennomført mange møter mellom Statsforvalter og kommunene, og forståelsen for nødvendigheten av tiltakene er til stede både politisk og administrativt. Når det gjelder kravstilling i form av pålegg og planlegging i kommunene går dette for sakte for å nå målet i 2026. Endel kommuner er imidlertid i gang blant annet med planlegging av felles løsninger i Drammensregionen og i Vestfold. I tillegg

⁶ [Kommunene fører ikke tilsyn med mindre avløpsanlegg - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://www.miljodirektoratet.no)

er det god fremdrift i hhv. Fredrikstad og Sarpsborg i byggingen av to nye anlegg. For Oslofjordens del er det nå meget viktig at arbeidet med å utrede nye renseløsninger for å fjerne nitrogen fra avløpsvannet kommer i gang, og at statsforvalterne pålegger slike utredninger der dette er nødvendig, for å sikre gjennomføring innen 2030 (forslag til frist i revidert avløpsdirektivet).

En ny tilskuddsordning for planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning ved avløpsanlegg er nå etablert for å fremskynde arbeidet med valg av renseløsninger og mulig samarbeid. I 2023 er det satt av 6 mill. kr til fordeling. Denne tilskuddsposten skal i første omgang videreføres i 4 år. Forskrift om tilskudd til nitrogenfjerning ved avløpsrenseanlegg ble vedtatt i september 2023. I tillegg har Miljødirektoratet etablert et elektronisk søknadsskjema for dette, og åpnet for å motta søknader i oktober 2023. Responsen fra kommunene på denne tilskuddsordningen vil vise om størrelsen på tilskuddsordningen er tilstrekkelig.

Når det gjelder små og mellomstore avløpsanlegg, er timingen god i forhold til at Oslofjordplanen kan være en drahjelp for å få gjennomført de regionale tiltaksprogrammene til vannforskriften. Siden ca. 40 % av kommunene rapporterer at de kun har delvis oversikt over status og utslipp av avløpsvann som skal reguleres i hht. forurensningsforskriften kap. 12 om avløp i mindre tettbebyggelser, er det en forventning om at kommunene tar tak i dette i tiden fremover. Flere kommuner er i gang med dette arbeidet, godt hjulpet av de regionale vannområdekoordinatorene.

Utslipp fra lekkasjer på ledningsnettet, og urensset avløpsvann som går i overløp, er en betydelig kilde til utslipp av kloakk til fjorden. Dette ble tydelig som følge av årets vårflo, og store nedbørmengder sensommeren 2023. Gjennom endringer i egenkontrollrapporteringene fra kommunene, er Miljødirektoratet og statsforvalterne i ferd med å få en bedre oversikt over disse utfordringene, og hvilke tiltak som gjennomføres. Sekretariatet har derfor ikke bedt kommunene om svar på dette i årets rapportering til Oslofjorderådet, for å unngå dobbelrapportering.

For tiltak T5 om *etablering av tømmestasjoner for båtseptik*, har det vært noe uklart hvordan tømmestasjonene skal finansieres, dette gjelder både mht. etablering og drift. Miljødirektoratet har i forbindelse med dette oppdraget redegjort for regelverket for finansiering av mottaksanlegg for fritidsbåter. Dette er videresendt til kystkommunene slik at praksis skal bli lik.

3.2 Innsatsområde 2 – redusere arealavrenning fra jordbruket

Flere av tiltakene i innsatsområde 2 handler om å redusere avrenning fra jordbruk, og skal bidra til at jordpartikler og næringsstoffer blir værende på jordbruksarealene, og ikke havner i vannet. Dette henger sammen med at arealer som pløyes og gjødsles, har mye større avrenning av jordpartikler og næringsstoffer enn arealer som ikke blir jordarbeidet eller hvor jordarbeidingen utsettes til våren. For stor avrenning er skadelig for plante- og dyrelivet både i vassdragene og i sjøområdene. Både overflateavrenning, og avrenning gjennom grøfter fra jordbruksarealer, kan føre til negative konsekvenser som nedslamming, redusert lystilgang, og oppblomstring av alger og hurtigvoksende vekster. Det naturlige økosystemet blir dermed utkonkurrert, og erstattet av uønskede arter.

En annen kilde til partikkeltransport ut i fjorden er erosjon i bekkkanter. Vassdrag med brede, robuste kantsoner bestående av trær og busker har mindre innhold av partikler enn

de som har kantsoner med gress og ettårige vekster. Livsvilkårene er også mye bedre for det biologiske mangfoldet både i vannet og på land, når det er flersjiktet vegetasjon i kantsonene. Innsatsområdet har av den grunn også flere tiltak knyttet til ivaretagelse og beskyttelse av kantsoner langs vassdrag.

3.2.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 2 omfatter 8 tiltak, og 5 kunnskapsinnhentingpunkter.

Det er rapportert på alle tiltakene i dette innsatsområde. På tiltak T14 som omhandler *økt tilsyn og oppfølging av kravet om å ha vegetasjonssoner mellom vassdraget og dyrka mark*, har 83 av 118 kommuner svart.

3.2.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

3.2.2.1 Miljøkrav i regionale forskrifter etter jordlova (tiltak T8)

Tiltak for å redusere avrenning fra dyrka mark er blant de viktigste innen jordbrukssektoren. Gjennom de nasjonale føringene fra 2019, har Statsforvalterne fått klare signaler om at det forventes at det innføres regionale miljøkrav som forplikter bøndene til å gjøre miljøtiltak. Foreløpig er det bare Statsforvalteren i Oslo og Viken som rapporterer at de har slike miljøkrav i Østfold, Akershus og Oslo. Det foregår en prosess for å vurdere dette i de resterende fylkene.

Statsforvalteren i Oslo og Viken rapporterer at Buskerud står for tur i 2024. Statsforvalteren i Innlandet rapporterer at de skal bruke 2023 på å vurdere hvor det skal innføres miljøkrav, og at kravene skal iverksettes i september 2024. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark rapporterer at de vil gjennomføre vurderingen i 2024, med intensjon om å iverksette krav 1. januar 2025.

3.2.2.2 Forvaltning av RMP og SMIL (tiltak T9)

Statsforvalterne rapporterer at både RMP (regionale miljøprogram) og SMIL (tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket) forvaltes slik at de bidrar til redusert avrenning. I Oslo og Viken får 50 % av kornarealet RMP-tilskudd for at det ikke ble jordarbeidet om høsten. I Innlandet får en 33 % slike tilskudd, mens tallene for Vestfold og Telemark er 45 %. Se oversikt i figur 3.

I jordbruksavtalen for 2022 ble det øremerket 70 millioner over RMP til Oslofjorden. Midlene ble i all hovedsak brukt til å øke tilskuddssatsene til tiltak mot avrenning. Som det framkommer av tabell 2, varierte det en del mellom fylkene i hvilken grad de økte satsene førte til økt oppslutning om tiltakene.

Figur 3: Andel kornareal som har fått tilskudd for ikke å jordarbeide i 2022 (Kilde: Rambøll).

Figur 4: Andel av SMIL midlene som har gått til tiltak mot avrenning i 2022 (Kilde: Rambøll).

SMIL-potten ble også økt som et resultat av jordbruksforhandlingene, og 14,8 millioner av økningen ble forfordelt til Oslofjordfylkene. Figur 4 viser at en relativ stor andel av SMIL-potten, har gått til tiltak mot avrenning til vann/vassdrag i både Oslo og Viken (90 %), og Vestfold og Telemark (65 %). Effekten i form av tiltak i økningen i SMIL-potten til Oslofjordområdet i 2022, vil først vises under rapporteringen for 2023.

Tabell 2 - Økning i oppslutning om utvalgte vannmiljøtiltak i Oslofjordområdet i 2021 og 2022. 1) Tre tiltak er slått sammen (ingen jordarbeiding om høsten, direktesåing, ingen jordarbeiding på flomutsatt areal). 2) To tiltak er slått sammen (fangvekster som underkultur, sådd etter høsting). Kilde: Statens tilbud i jordbruksoppgjøret 2023.

Fylke	2021 (dekar)	2022 (dekar)	Økning 2021-2022 i pst.
Oslo og Viken			
Ingen jordarbeiding om høsten ¹⁾	625 273	796 628	27%
Fangvekster ²⁾	54 477	87 184	60%
Vestfold og Telemark			
Ingen jordarbeiding om høsten ¹⁾	140 417	154 225	10%
Fangvekster ²⁾	13 765	19 591	42%
Innlandet			
Ingen jordarbeiding om høsten ¹⁾	246 768	254 361	3%
Fangvekster ²⁾	9 370	11 835	26%

3.2.2.3 Revidere forskrift om gjødselvarer (tiltak T10)

LMD og KLD har siden 2018 arbeidet med å revidere gjødselvarerforskriften. LMD rapporterer at regelverksarbeidet per mai 2023 er i prosess hos departementene, og gjenstand for avklaring mellom disse. LMD rapporterer at høring vil gjennomføres når arbeidet er modent, og tidspunktet er dermed uavklart. Det går frem at det er uavklart når forskriften vil tre i kraft.

3.2.2.4 Utvide det sårbare området for nitratdirektivet (tiltak T11)

Miljødirektoratet rapporterer at mye av kunnskapsgrunnlaget knyttet til tilstand og behovet foreligger. I løpet av 2023 vil det utarbeides en konsekvensutredning. Selve beslutningen om eventuelt å utvide det sårbare området må tas av forvaltningen i etterkant.

3.2.2.5 Kantsoner langs vassdrag (tiltak T12, T13 og T14)

Kantvegetasjon har flere viktige funksjoner både når det gjelder å hindre erosjon, opptak av næringsalter, samt å bevare det biologiske mangfoldet langs vassdragene.

For tiltak T12 om *tilsyn og håndheving av kravet i vannressursloven § 11 om vegetasjonsbelte langs vassdrag*, rapporterte NVE at de hadde gjennomført 4 tilsyn siden forrige rapportering. NVE rapporterte også at det ikke er vedtatt reaksjoner mot brudd på § 11 i disse tilsynene.

For tiltak T13 om *bedre restaurering og skjøtsel av kantsoner*, rapporterer Miljødirektoratet at søknader om tiltak til restaurering av kantsoner prioriteres ved tildeling av midler til vannmiljøtiltak over KLDs budsjett. Eksempelvis har det siden 2021 vært fortløpende treplantingstiltak i de fire vannområdene; Halden, Glomma sør, Øyeren og Morsa. I 2022 ble det også gitt tilskudd til arbeid med kantsoner til vannområdet Aulivassdraget/Horten-Larvik.

Kommunene har ansvaret for å kontrollere at bøndene ikke jordarbeider nærmere vassdragene enn to meter. For tiltak T14 om *tilsyn og oppfølging av kantvegetasjon mellom jordbruksareal og vassdrag*, svarte litt over halvparten av de 83 kommunene som rapporterte, at de hadde slike rutiner. Mange kommuner rapporterte at de hadde gjennomført kontroller, mens en tredel av de som svarte hadde ikke gjennomført noen kontroller. Totalt er det rapportert om 450 kontroller, og det ble funnet 16 brudd fordelt på 9 kommuner. Det går ikke frem av årets rapportering om bruddenes alvorlighetsgrad eller innhold.

3.2.2.6 GAP-prosjekt (tiltak K3) og skogbruk og avrenning (tiltak K5)

Siden 2021 har Miljødirektoratet i samarbeid med Landbruksdirektoratet, arbeidet med forbedringer av tilførselsmodellen TEOTIL. Hensikten med dette er å få en mer detaljert oversikt over dagens tilførsler fra ulike kilder, og hva som må til av reduksjoner, eller avlastningsnivå, for å nå vannforskriftens miljømål. Jordbruksmodellene Agricat og JovaEst skal høsten 2023 koples til TEOTIL for å få enda bedre resultater. Arbeidet utføres av NIVA og NIBIO. Arbeidet skal være ferdig på nyåret 2024.

I tillegg er det satt i gang et prosjekt for modellering av Oslofjorden. Prosjektet modellerer hvordan forurensningene sprer seg i fjorden, og skal knytte tilførsler og nødvendig avlastningsnivå i ulike fjordavsnitt til biologisk effekt på ulike kvalitetselementer (bunnforhold, tang/tare/lurv, planteplankton og næringssaltinnhold). Arbeidet utføres av NIVA, og skal være ferdig sommeren 2024.

Når det gjelder tiltak om å styrke kunnskapsgrunnlaget, herunder mer overvåking om avrenning til Oslofjorden som følge av skogbruk (tiltak K5) har det i jordbruksavtalen 2023 blitt satt av midler til en utredning om avrenning fra skogarealer, og identifisering av evt. effekter av skogdrift. Utredningen skal etter planen ferdigstilles våren 2024.

3.2.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 2

Det haster med å innføre forpliktende miljøkrav i jordbruket via regionale forskrifter med hjemmel i jordlova, slik at tilførselene av næringsstoffer og partikler til Oslofjorden blir redusert i hht. til planens intensjon. Sekretariatet understreker at det er behov for å gjennomføre en vurdering av miljøkrav i hele nedbørsfeltet til Oslofjorden for å fastslå hvor det er behov for miljøkrav. Ut fra et miljøfaglig ståsted, bør regionale forskrifter være på plass så raskt som mulig, og gjelde fra høsten 2024. Erfaring viser at man kan komme et stykke på vei med frivillige tiltak gjennom tilskuddsordninger (økonomiske virkemidler), men for å få tilstrekkelig gjennomføring i hht. planens intensjon, må det også stilles juridiske krav. Se også omtale av oppslutning om vannmiljøtiltak under.

Det er i seg selv et historisk gjennombrudd at man gjennom jordbruksforhandlingene i fjor og i år, til sammen har økt nivået på øremerkede RMP-midler (vannmiljøtiltak) til Oslofjordens nedbørsfelt med 150 millioner kroner (2022: 70 mill. kr, 2023: 80 mill. kr). Tabell 2 viser at det er særlig i Østfold og Akershus at oppslutningen om vannmiljøtiltak har økt betydelig, med 27 % økning for redusert jordarbeiding og 60 % økning på fangvekster.

Revidert forskrift om gjødselvarer (tiltak T10) vil være et viktig bidrag til å redusere skadelige effekter på vannmiljøet i Oslofjorden, gitt at det stilles tilstrekkelige strenge krav. Forslag til revidert forskrift har ligget til behandling i departementene i 5 år. Det er viktig at forskriftsforslaget sendes på høring, med intensjon om vedtak innen høsten 2024. Dette fordi regionale miljøkrav i fylkene rundt fjorden, og ny gjødselvarerforskrift, iverksettes

noenlunde samtidig, og har dermed best samvirkende effekt for miljøtilstanden i Oslofjorden.

Årets rapportering viser at få saker som gjelder *tilsyn og oppfølging av kravet i vannressurslovens § 11*, om at det skal opprettholdes kantsone langs vassdrag, tas opp til behandling (tiltak T12), og at evt. lovbrudd ikke følges opp med nødvendige reaksjoner. Dersom dette tiltaket skal gjennomføres i tråd med regjeringens ambisjon i planen, må tiltaket prioriteres. Det kan være hensiktsmessig om denne oppgaven blir overført fra NVE til statsforvalteren, siden statsforvalterne allerede har ansvaret for å behandle søknader om dispensasjon fra kantsonebestemmelsene i vannressursloven. Dette ble også påpekt av sekretariatet i fjorårets rapportering. Sekretariatet gjør også oppmerksom på at det da må følge med ressurser til dette arbeidet.

Når det gjelder kommunenes oppfølging av produksjonstilskuddsforskriftens krav om at det ikke skal jordarbeides nærmere vassdrag enn 2 meter, viser årets rapportering at det gjennomføres få kontroller, og at få foretak har fått avkortning i tilskuddet. Sekretariatet bemerker at det er viktig med god avstand mellom areal som jordarbeides og vassdraget, og oppfordrer kommunene til å øke innsatsen med kontroller og slå ned på brudd slik regelverket tilsier.

Mange vassdrag har en skrånet bekkekant. I praksis medfører dette at det kan pløyes helt ut til bekkekanten, uten å komme i strid med jordlova som definerer at bredden på vegetasjonssonen skal måles fra normalvannstand i vassdraget. Sekretariatet anbefaler at kravet til vegetasjonssone bør gjelde fra kanten på jordet og innover på marka. Dette ble også påpekt av sekretariatet i fjorårets rapportering. I den sammenhengen er det viktig å understreke at kantsonene også er viktig for å hindre erosjon, og gir samtidig bedre tilpasning til et endret klima.

3.3 Innsatsområde 3 - Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forsøpling

I Oslofjorden finnes det områder med svært høye konsentrasjoner av miljøgifter både i sjøbunnen og i levende organismer. I store deler av fjorden er det også fastsatt kostholdsråd. Miljøgifter er kjemiske forbindelser som er svært lite nedbrytbare og er skadelig for både helse og miljø. Selv om konsentrasjon av miljøgifter i fjorden har en nedadgående trend, er det fortsatt et betydelig behov å redusere disse forbindelsene blant annet ved å skjerpe kravene på avløpsrensing og slamhåndtering, og øke takten i opprydding av forurenset sjøbunn. I tillegg er det viktig å fortsette arbeidet med å øke kunnskapsgrunnlaget om miljøgifter i fjorden.

Når avfall havner i fjorden, ender det som marin forsøpling. Plastavfall utgjør den største delen av marin forsøpling, og er avfall som brytes svært langsomt ned. Mikroplast kan også inneholde persistente organiske miljøgifter, eller miljøgifter som fester seg til plasten. God avfallshåndtering på land, og kartlegging og identifisering av de viktigste kildene til forsøpling, er et viktig tiltak for å redusere disse tilførselene. Opprydding av marin forsøpling i og rundt Oslofjorden bør intensiveres, blant annet dette som gjelder å samle inn tapte fiskeredskaper.

3.3.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 3 omfatter 5 tiltak og 3 kunnskapsinnhentningspunkter. Alle tiltakene er rapportert med unntak av tiltak T20 som gjelder *miljøkrav i verdensarvfjordene*.

To tiltak er allerede gjennomført, og det er tiltak som gjelder å *vurdere egen oppfølging av Frierfjorden* (tiltak T17), og tiltak om å *intensivere arbeidet med å samle inn tapte fiskeredskaper* (tiltak T19).

3.3.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Det pågår et arbeid med å få på plass et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å utarbeide en endelig *tiltaksplan for å rydde opp i spredning av miljøgifter i sjøbunnen i Moss Indre havn* (tiltak T16). Tilsvarende arbeid er ikke startet opp i Kragerø/Kalstadkilen.

I Bærumsbassenget/Holtekilen er det gjennomført *risikovurdering av spredning av miljøgifter fra sjøbunnen* (tiltak K9). Resultatene viser tiltaksbehov i enkelte områder, og dette følges opp av Miljødirektoratet og Bærum kommune. Tiltak som gjelder *innhenting av kunnskap om forurensningssituasjonen i Iddefjorden ved Halden og Lysakerfjorden/Bestumkilen i indre Oslofjord* er ikke startet opp (tiltak K9)

Det pågår et arbeid knyttet til å *rydde opp i marin forsøpling og kartlegge av utslipp av plast og mikroplast til Oslofjorden* (tiltak T18 og K10). Dette arbeidet er krevende, og vil ta tid. I 2023 har 7,5 % av totalsummen på denne tilskuddsposten gått til tiltak i Oslofjorden (2,5 millioner av 33,5 millioner). Midlene har i hovedsak blitt tildelt Oslofjorden Friluftsråd, som har koordinert ulike oppryddingsprosjekter i Oslofjorden, og langs urbane elver med utløp i Oslofjorden i 2023. I tillegg er opprydding av eierløse båtvrak og andre store gjenstander er også ryddet.

Prosjektet med å kartlegge utslipp av plast og mikroplast i Oslofjorden ble ferdigstilt i 2022, og kartleggingen viste lave nivåer av mikroplast i småbåthavner. Miljømyndighetene vil på sikt vurdere behovet for å innføre tiltak for å redusere forurensning fra småbåthavner. For øvrig bidrar Senter mot marin forsøpling (Marfo) med kunnskap om de viktigste kildene, koordinerer tiltak med statsforvalteren, og drifter verktøyet "Rydde og Rent Hav" som blant annet brukes i dette arbeidet.

Når det gjelder *innhenting av kunnskap om avrenning og renseløsninger for vann fra veier og andre samferdselstiltak* (tiltak K8), så rapporterer Statens vegvesen at i nye veianlegg så løses dette ved bruk av miljørisikoanalyse basert på eksisterende data og ny overvåking slik at nødvendige tiltak inkluderes i prosjektet, jf. tillatelser gitt etter aktuelt regelverk. I tillegg utføres div. FoU-aktivitet særlig knyttet til mikroplast, ulike miljøgifter og utvidete rensemetoder. Dette tiltaket må også sees i sammenheng med tiltak T3 om *rutiner for tømming av sandfang* under innsatsområde 1.

Når det gjelder tiltak om å *styrke overvåking av miljøgifter* (tiltak K9) rapporterer Miljødirektoratet at det ikke er gjennomført styrking av eksisterende overvåkingsprogram som gjelder miljøgifter i sediment og biota (MILKYS), dette programmet fikk et kutt i 2023. Programmet "Urban Fjord" er imidlertid utvidet med undersøkelser av miljøgifter i sel i 2023, dette for å vurdere behovet for å utvide programmet med overvåking av marine pattedyr på fast basis.

3.3.3 Annet

Både Miljødirektoratet og Statsforvalter jobber kontinuerlig med å revidere tillatelser til virksomheter med forurensende utslipp til Oslofjorden. Miljødirektoratet er myndighet for 65 virksomheter med utslipp til vann i nedbørfeltet til Oslofjorden. I løpet av denne rapporteringsperioden har 17 av disse virksomhetene med vesentlige utslipp av partikler (TOC/SS), næringsstoffer og miljøgifter fått pålegg om å redegjøre for hvilke tiltak som kan gjennomføres for å redusere utslippene, og dermed bidra til at tilstanden i Oslofjorden på sikt forbedres.

3.3.4 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 3

Det er per i dag ikke gjennomført en styrking av Miljødirektoratets MILKYS-program og andre *overvåkingsprogram som omfatter miljøgifter i Oslofjorden* (tiltak K9). Myndighetene kan pålegge ytterligere overvåking der det er en ansvarlig forurensere, og der det er hensiktsmessig og nødvendig med ny kunnskap. Vi er ikke kjent med at dette er gjort. Dersom programmene skal styrkes i tråd med planens intensjon, vil dette kreve økte øremerkede midler over Statsbudsjettet til statlige overvåkingsprogram.

Sekretariatet støtter at det er viktig å få frem et nytt system for håndtering av miljørisiko i alle typer samferdselsprosjekter, slik at nødvendige avbøtende tiltak som reduserer uønsket påvirkning (eutrofiering og prioriterte miljøgifter) kan iverksettes (tiltak K8).

For øvrig konstaterer sekretariatet at arbeidet med å få på plass et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å utarbeide en endelig *tiltaksplan for å rydde opp i forurenset sjøbunn i Kragerøfjorden/Kalstadkilen* går langsomt (tiltak T16). Sekretariatet oppfordrer hovedansvarlig i samarbeid med kommunen til å prioritere dette i hht. planens intensjon.

Når det gjelder marin forsøpling pågår det en rekke tiltak på tvers av sektorer, og det er forventninger om at dette arbeidet videreføres.

3.4 Innsatsområde 4 – Ivareta sårbare arter, naturtyper og kulturminner

Det er i dag en betydelig belastning på Oslofjordens økosystem. Noen arter og naturtyper blir lettere påvirket enn andre, og har i tillegg vært utsatt for høyt press over lang tid (eks. torskefisk). Av den grunn krever dette en særskilt oppfølging fra forvaltningens side, slik at verdifulle områder i og langs fjorden opprettholdes.

Fremmede arter, som eksempel stillehavsøsters og mink, er i tillegg en trussel. For å beskytte de sårbare artene, er tiltak for å hindre etablering og spredning av fremmede arter nødvendig.

3.4.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 4 omfatter 10 tiltak, og 3 kunnskapsinnhentingpunkter.

Det er rapportert på omtrent alle tiltakene, med unntak av tiltaket som gjelder *amerikansk hummer* (tiltak T27). I tillegg er det kun fylkeskommunen i Viken som har besvart tiltak som gjelder *kulturminner og kartlegging* (tiltak K11).

Tiltak om å sikre naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging, inkludert unngå etablering av kunstige strender (tiltak T24 og T25) er rettet til kystkommunene, og er besvart av hhv. 24 og 26 av kommuner.

3.4.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Når det gjelder kommunenes tiltak for å sikre naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging, inkludert unngå etablering av kunstige strender (tiltak T24 og T25), så går det frem at en stor andel av kystkommunene (75 %) har rutiner for å unngå denne type inngrep og tiltak på bløtbunnsområder, men at rutinene i mindre grad er innskjerpet som følge av tiltaksplan for Oslofjorden. Et stort flertall av kystkommunene har også etablert hensynssoner i sjø (eks: naturmiljø og naturområder, etc.) nettopp for å ivareta disse tiltakene. I tillegg har om lag 30 % av kystkommunene egne kommunedelplaner for naturmangfold. Det går frem at flere kommuner er i prosess med å utarbeide slike planer. Tiltak som gjelder kommunenes arealforvaltning (tiltak T24 og T25) må også ses i sammenheng med tiltak i innsatsområde 7, og spesielt tiltak T59 om å sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 om byggeforbud i strandsonen.

I løpet av perioden 2022-23 har Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet besvart et felles oppdrag om vurdering av mulighet for å etablere et pilotprosjekt for økt naturmangfold og økt biologisk produksjon i Oslofjorden-Skagerrak. Vurderingen anbefaler at tiltak som gjelder vurdering av trålingsaktivitet (tiltak T21) inngår i dette pilotprosjektet.

For øvrig melder Fiskeridirektoratet at mer tilstedeværelse i Oslofjorden i 2022 har ført til flere kontroller enn tidligere år (tiltak T23). Når det gjelder tiltak T22 om å etablere minst et fredningsområde for hummer i hver kommune, så går det frem at kun 1 område er etablert i løpet av inneværende rapporteringsperiode.

I løpet av rapporteringsperioden (2022-23) har et overvåkingsprogram for skadelige fremmede marine arter (bl.a. havnespy) vært under uttesting. Flere av havnene i Oslofjorden er vurdert som risikohavner, og skal fra 2024 inngå i et fast overvåkingsprogram (tiltak K13).

Når det gjelder tiltak om å styrke arbeidet med fjerning av fremmede arter som stillehavsøsters og mink (tiltak T26), så er dette arbeidet godt organisert, og fungerer etter hensikten for disse to artene. I denne sammenheng er det også viktig å peke på at det er enkelte kommuner som gjør en innsats for å bekjempe blant annet stillehavsøster med egne ressurser i tillegg. Når det gjelder arten mink så viser resultatene at en systematisk uttak av mink fører til lokal bedring av sjøfuglbestanden. Tilsvarende arbeid gjøres i liten grad for andre marine arter, og generelt sett er det stor kunnskapsmangel om fremmede marine arter.

3.4.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 4

Sekretariatet understreker at det er spesielt viktig å redusere påvirkning fra fiskeriene i Oslofjordområdet utover dagens praksis. Se mer om viktigheten av dette i kap. 1.1. Det er gitt en rekke dispensasjoner til yrkesfiskere mot forbudet om å fange torsk fra 2019, som er uheldig med hensyn på å gjenopprette torskestammen. Kontroll og oppsyn av torskeforbudet overfor fritidsfiskere har også klare utfordringer, siden det fortsatt er lov å fiske, men hvis man får en torsk så skal den slippes ut igjen. Torskefiskene har en nøkkelposisjon for økosystemene i fjordområdet, jf. kap. 1.1. En svak torskebestand har en indirekte effekt på fremveksten av trådformete påvekstalger (lurv) som vokser på ålegras og

tang- og tarebeltene i hele fjordsystemet. Kvaliteten på oppvekstområdene for blant annet torskeyngel blir sterkt redusert der lurven har overtatt.

Når det gjelder tiltak om å *vurdere nærmere regulering av trållaktiviteten i Oslofjorden* (tiltak T21) bemerker sekretariatet at selve vurderingen i praksis ikke er utført i løpet av innværende rapporteringsperiode. Tiltaket er nå koblet til overnevnte pilotprosjekt. Sekretariatet vurderer at det neppe vil være tilstrekkelig å se på dette i det foreslåtte pilotprosjektet, siden behovet for fredningsområder for torskefisk er stort. Sekretariatet mener at det bør utredes en utfasing av trållingsaktivitet, for eksempel i de marine nasjonalparkene i Oslofjorden i første omgang (Hvaler og Færder) og indre fjord. Et forbud mot trålling blant annet i svenske marine nasjonalparker er allerede utredet for svenske farvann (SOU 2023:20⁷). Det vil være hensiktsmessig at praksis er sammenfallende både for Hvaler og Koster nasjonalpark som omtrent overlapper i arealutbredelse.

Angående tiltak om å etablere *minst ett hummerfredningsområde i hver kommune* (tiltak T22), så er det i dag kun en håndfull kommuner som ikke har etablert dette i hht. planens intensjon. Sekretariatet oppfordrer derfor de gjenstående kommunene til å fullføre tiltaket i tråd med regjerings plan for Oslofjorden.

Det går frem i rapporteringen at 25 % av kystkommunene ikke har rutiner for å *sikre viktige naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging* (tiltak T25). I tillegg rapporterer 80 % av kystkommunene at de ikke har oversikt over antall *inngrep som går ut over marine bløtbunnsområder og andre marine naturtyper* (tiltak T24). Rapporteringen viser også at det er behov for ytterligere innskjerping av dagens praksis i tråd med planens intensjon. Videre har et stort flertall av kommunene etablert hensynssoner i sjø. Sekretariatet bemerker at det ikke går fram av årets rapportering om det er knyttet bestemmelser til hensynssonene, slik at viktige marine naturforekomster sikres mot nedbygging.

3.5 Innsatsområde 5 - Restaurering av naturverdier

For å gjenopprette naturlige prosesser og funksjoner i økosystemet som er blitt forringet, kan restaureringstiltak iverksettes for å bidra til å bedre vannmiljø, og fremskynde den naturlige gjeninnhenting. Dette omfatter både aktive (fysiske) og passive (opphør av aktiviteter, vern) tiltak. Årene 2021-2030 er utpekt som FNs tiår for restaurering av økosystemer, og Norge har forpliktet seg til å følge dette opp. Dette følges også opp under mål 2 i Naturavtalen, om å iverksette minst 30 % effektiv restaurering⁸. Marin restaurering er utfordrende, fordi det er krevende å få kontroll over de negative påvirkningsfaktorene. I Oslofjordplanen er det særlig ålegras som er aktuell for restaurering i de marine økosystemene. I tillegg er det aktuelt å utbedre barrierer i bekker og vassdrag, og restaurere gytebekker for sjøørret⁹. Det er samtidig viktig å jobbe helhetlig med dette, slik at restaurering kan bidra der økosystemene er blitt forringete og ødelagt, og samtidig bidra med klimatilpasning, styrke matvaresikkerhet, vannforsyning og naturmangfold.

⁷ [Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden \(2020\) - Regeringsuppdrag - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

⁸ [norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf \(regjeringen.no\)](#)

⁹ [Sjøørretriket – Styrke sjøørretbestanden i Oslofjorden \(NJFF\)](#)

3.5.1 Generelt om rapportering

Innsatsområdet består av 6 tiltak og 2 kunnskapsinnhentingpunkter. Tiltak K15 om *vannutskiftning i Indre Oslofjord og tiltak for å bedre denne* er ikke rapportert. For tiltak T36 og K14 om *utfyllinger og andre inngrep i sjøen*, er det mange medansvarlige som ikke har rapportert utfyllende, eller ikke har rapportert. Statens veivesen anser sitt ansvar innenfor tiltak T36 som ferdig, og Kystverket rapporterte i 2022 at de ikke har ansvar for tiltak T36 og K14.

3.5.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Det foreligger en *nasjonal strategi for restaurering av vassdrag* for perioden 2021-2030¹⁰, som også omfatter nedbørfeltene til Oslofjorden (tiltak T31). En nasjonal handlingsplan for vassdrags- og våtmarksrestaurering utarbeides nå i regi av Restaureringsprosjektet¹¹. Arbeidet med å restaurere våtmark er allerede godt i gang, med klart flest myrprosjekter nasjonalt i nedslagsfeltet til Oslofjorden¹². Det er flere tilskuddsordninger som bidrar til miljøforbedringer i nedbørfeltet. Blant annet har Miljødirektoratet en *tilskuddsordning til generell vannforvaltning* (tiltak T32). I 2023 er det gitt tilskudd til 18 prosjekter i Oslofjordens nedbørfelt som både bedrer miljøtilstanden, og restaurerer naturverdier. Disse prosjektene utgjør 28 % av budsjettet (4,2 mill. av 15 mill. kroner). Videre er det tildelt midler til arbeidet med å *gjennomføre problemkartlegging i alle nåværende og tidligere gytebekker for sjøørret* (tiltak T33). For å bedre kunnskapsgrunnlaget om barrierer i og langs vassdrag, er den europeiske Amber-barriere-appen oversatt og tilrettelagt for allmennheten også i Norge. Dette vil på sikt bidra til bedre oversikt over inngrep som hindrer fiskevandring også i Oslofjordområdet, inkludert f.eks. ålevandring.

Påvirkninger på marin natur er i de fleste tilfeller ikke bare lokale. Av den grunn er større områder mer egnet for marin restaurering (på tvers av kommunegrenser). Miljødirektoratet har så langt ikke utviklet egen *veileder og plan for restaureringstiltak for kommunene for utvalgt marin natur* (tiltak T34), nettopp pga. marin restaurering er mest egnet i større områder. Det kan imidlertid være noe potensiale for restaurering i urbane havneområder, med da først og fremst i retning av avbøtende tiltak som kan bidra til et rikere naturmangfold. For å sikre at mål om mer restaurering i kommunene gjennomføres i tråd med planen, viser Miljødirektoratet til at bruk av plan- og bygningsloven for å forebygge inngrep i strandsonen (tiltak T24, T25 og T59) i innsatsområde 4 og 7.

Når det gjelder tiltak T36 som omfatter *åpning av veifyllinger som kan hindre vannutskiftning i utløpsområdet til Glomma*, så rapporterer Fredrikstad kommune, Hvaler kommune og Viken fylkeskommune at det ikke er vurdert åpning av veifyllinger innenfor deres grenser. Hvaler kommune har likevel rapportert at en veifylling kan vurderes åpnet.

Angående tiltak om å *kartlegge aktuelle områder/strekninger med utfyllinger og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø* (tiltak K14), svarer 92 % av kommunene at dette ikke er gjennomført. Horten kommune har imidlertid rapportert at de har 1 aktuell strekning. Ingen hovedansvarlige har rapportert om det finnes konkrete tiltak for å redusere negativ påvirkning fra slike områder.

¹⁰ [Nasjonal strategi for restaurering av vassdrag 2021-2030 \(vannportalen.no\)](https://vannportalen.no)

¹¹ [Direktoratene og direktoratsgruppen for vannforvaltning \(vannportalen.no\)](https://vannportalen.no)

¹² <https://fylkesmannen.maps.arcgis.com/apps/dashboards/03754229899442029bd218bccaf70c7a>

Når det gjelder tiltak K15 om *vannutskiftning i Indre Oslofjord og tiltak for å bedre denne*, så har Kystverket i etterkant av rapporteringsfristen informert at nye underlagsrapporter er ferdigstilt, og vil bidra til å danne grunnlag for videre arbeid med tiltaket.

3.5.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 5

Når det gjelder tiltak K14 om å *kartlegge aktuelle områder/strekninger med utfyllinger og andre inngrep i sjøen med potensiell varig negativ påvirkning på marint miljø, samt avklare grad av påvirkning og mulige tiltak*, har Bærum kommune tatt initiativ til å samle kystkommunene for å samordne konkretisering, mål og begrensning for dette kunnskapsinnhentingepunktet høsten 2023. Sekretariatet anser dette for å være et godt initiativ som vil kunne føre til at tiltaket gjennomføres i tråd med planen.

I lys av de ekstreme flomhendelsene på Østlandet sommeren 2023, mener sekretariatet at arbeidet med klimatilpasning (Pulg et al, 2022)¹³, i kombinasjon med restaurering, bør intensiveres slik at nedbørfeltene blir mer robuste mot ekstremvær.

3.6 Innsatsområde 6 - Friluftsliv

3.6.1 Bedre allmenhetens tilgang i strandsonen

Det er et sterkt press på arealene i strandsonen langs Oslofjorden, og summen av en bit-for-bit-nedbygging av arealene i 100-metersbeltet er betydelig. Det medfører en stor samlet belastning på disse arealene, og kommunene har en sentral rolle i å sikre allmenhetens tilgang til sjøen og til friluftsområder gjennom sin arealplanlegging. Kommunen har også en viktig rolle i arbeidet med å fjerne ulovlige stengsler i strandsonen.

3.6.1.1 Generelt om rapportering

Innsatsområde 6.1 omfatter 6 tiltak, og 1 kunnskapsinnhentingepunkt.

Det er rapportert på alle tiltakene. Flere viktige tiltak er gjennomført eller igangsatt siden forrige rapportering.

Tiltak T40 om å *følge nasjonale forventninger om en helhetlig planlegging av land- og sjøareal, for å sikre friluftsliv langs sjøen* er rettet mot kystkommunene. Tiltaket er besvart av 25 kommuner.

3.6.1.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Tiltak T41 om *etablering av et kystsonenettverk* ble opprettet i oktober 2022. Tiltaket har så langt vært en suksess. Gjennom kurs og seminarer bidrar nettverket til bedre kompetanse om forvaltning av arealer i strandsonen og i sjøområdene blant kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere.

Ordringen med *juridisk bistand til kystkommunene, for å klargjøre grensene mellom innmark og utmark, og fjerne ulovlige inngrep og stengsler, for å bedre allmenhetens tilgang i strandsonen* (tiltak T37) har kommet godt i gang. I alt har 13 kommuner (Færder, Horten, Oslo, Sarpsborg, Nordre Follo, Hvaler, Vestby, Halden, Larvik, Asker, Fredrikstad, Frogn og Sandefjord) så langt fått innvilget juridisk bistand siden oppstarten våren 2022.

¹³ [NVE Ekstern rapport 3/2023: Flaum og miljø i eit endra klima – Innovative metodar for restaurering og betre miljøtilstand : rapport frå FoU-prosjekt 80184](#)

Ordningen om *statlig sikring av friluftslivsområder* (tiltak T38) videreføres i rapporteringsperioden. Siden forrige rapportering er åtte nye sikringssaker i prosess.

Årets rapportering viser at *nasjonale forventninger om en helhetlig planlegging av land- og sjøareal for å sikre friluftsliv langs sjøen* (tiltak T40), følges i gjeldende kommuneplaner i relativt stor grad. Når det gjelder reguleringsplaner, går det frem at om lag halvparten av gjeldende reguleringsplaner bare delvis ivaretar de nasjonale forventningene.

LMD rapporterer at ingen av midlene fra *RMP og SMIL har gått til å bedre tilgjengeligheten for friluftsliv i kulturlandskap langs Oslofjorden* (tiltak T39), og at dette tiltaket ikke er prioritert innenfor disse tilskuddsordningene i denne rapporteringsperioden.

Detaljerte 3D-modeller kan hjelpe kommunene å planlegge og forvalte strandsonen. Kommunal- og distriktsdepartementet (heretter KDD) har oppdatert og revidert *veileder som viser hvordan strandsonen kan visualiseres i 3D*. Oppdatert veileder ble utgitt i januar 2023¹⁴ (tiltak T42).

3.6.1.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 6.1

Etablering av kystsonenettverket (tiltak T41) har vært en stor suksess, med høy deltakelse både fra kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere. Spesielt kursene om plan- og bygningslov i strandsonen ("Juss i strandsonen") både for saksbehandlere og politikere har fått svært gode tilbakemeldinger. Sekretariatet mener at det er svært viktig at dette tiltaket videreføres.

Også tiltak som gjelder etablering av *ordning med juridisk bistand til kystkommunene i forhold til ulovlige inngrep og stengsler i strandsonen* har fungert godt (tiltak T37). Etter sekretariatets vurdering er det svært viktig at dette tiltaket videreføres i hht. planens intensjon

Når det gjelder tiltak T38 om å *videreføre ordningen statlig sikring av friluftslivsområder*, så utgjør tiltaket et viktig supplement til andre tiltak for å sikre allmennhetens tilgang til strandsonen. Ordningen har imidlertid begrensede budsjettmidler. Midlene prioriteres brukt der det gir størst effekt på tilgang til strandsonen, og andre viktige friluftslivsområder i nærmiljøet som gir stor uttelling for friluftslivet.

3.6.2 Opprettholde og styrke attraktiviteten til områder som er viktige for friluftsliv

Kommunene har kartfestet en rekke svært viktige friluftsområder gjennom kartlegging og verdsetting. Det er nødvendig med godt vedlikehold, god drift, og god tilrettelegging for at disse områdene skal forbli attraktive. Dette er hovedsakelig kommunens ansvar, og inngår i kommunenes arbeid med friluftsliv, fysisk aktivitet og folkehelse. Videre er det viktig å redusere konflikter og ulemper for ulike brukergrupper, og se på tiltak for å regulere og kanalisere ferdsel, både til lands og vil vanns, der dette er aktuelt.

3.6.2.1 Generelt om rapportering

Innenfor dette innsatsområdet er det i alt 6 av 12 tiltak som ikke er rapportert innen fristen. Det gjelder blant annet tiltak knyttet til kulturminner (tiltak T49, T51 og T52), marin forsøpling (tiltak T47), fritidsbåtulykker (tiltak T50) og kostholdsråd (tiltak T53). Om *tiltak knyttet til*

¹⁴ [Veileder for strandsonen i 3D - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

fartsgrenser for fritidsfartøy og næringsfartøy (tiltak T45 og T46), går det fram at det er vurdert et behov for slike av hensyn til for eksempel sikkerhet. Rapporteringen sier imidlertid ingenting om hvorvidt det vil bli satt i gang arbeid for å etablere slike fartsgrenser.

I etterkant av rapporteringsfristen, har det kommet inn ny informasjon ang. tiltak T47, og dette er derfor tatt med i sekretariatets rapport.

3.6.2.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Tiltak som gjelder å *stimulere kommunene til å prioritere tilrettelegging-, drift og vedlikehold av friluftsområdene* (tiltak T44), gjennom en økonomisk støtteordning, er blant de tiltakene som først og fremst har bidratt til å opprettholde og styrke attraktiviteten til friluftslivsområdene. I rapporteringsperioden er midlene (1 mill. kr i 2022, og 0,5 mill. kr i 2023) gått til ekstraordinært tilsyn i helger, og innkjøp og utplassering av enkle tilretteleggingstiltak i friluftslivsområdene (bord, benker, griller etc.). Det går fram i årets rapportering at 75 % av tiltaksmidlene for de statlig sikrede friluftslivsområdene i Oslo og Viken er benyttet til dette tiltaket, og har resultert i fornøyde brukere på områdene der det har skjedd forbedringer.

Når det gjelder tiltak T47 om å *reducere marin forøpling i og ved Oslofjorden*, så er liknende formulering også omtalt i tiltak T18 og K10 under innsatsområde 3 (kap. 3.3.2). Det er tildelt om lag 2 mill. kr til 8 driftsenheter i Skjærgårdstjenesten som gjennomfører tiltak mot marint avfall.

I årets rapportering går det fram at 9 av 26 kommuner har utarbeidet en *plan for friluftslivets ferdselsårer* i løpet av 2022 (tiltak T43), og alle har inkludert kyststier i denne. Realisering av disse planene vil på sikt styrke den kanskje viktigste friluftslivsaktiviteten i området. I tillegg har alle de 26 kommunene utarbeidet *kulturminneplaner som inkluderer sjørelaterte kulturminner og kulturmiljø* (tiltak T48), og kan også bidra til styrket attraktivitet gjennom opplevelse av kulturminner.

3.6.2.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 6.2

Foruten planer og fysisk tilrettelegging som nevnt ovenfor, vil både opprydding i marin forøpling, lavere fartsgrenser på båt (reducere støy) samt tilrettelegging og informasjon om kulturminner, bidra til å styrke attraktiviteten til områder som er viktige for friluftsliv.

Sekretariatet konstaterer at innsatsen innenfor dette innsatsområdet til dels ikke er rapportert, og dels rapportert på en slik måte at resultatet framstår uklart.

3.6.3 Bidra til at friluftsområdene blir brukt av alle befolkningsgrupper

Friluftsliv er den mest benyttede formen for fysisk aktivitet i fritiden, og arbeidet med å fremme et aktivt friluftsliv er viktig for å sikre god helse og trivsel for befolkningen. For å få effekt for alle befolkningsgrupper, er det viktig at de lettest tilgjengelige områdene for friluftsliv blir prioritert høyst fra myndighetenes side. Det innebærer blant annet prioritering av sikring og tilrettelegging av landfaste områder nær der folk bor, og på øyer med kollektivtransport.

3.6.3.1 Generelt om rapportering

Innsatsområdet har kun 4 tiltak, og 3 av disse er rapportert.

3.6.3.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Prioritering av lett tilgjengelige områder i strandsonen i arbeidet med tilrettelegging i de statlig sikrede områdene (tiltak T55) bidrar til å sikre attraktive friluftslivsmuligheter for alle befolkningsgrupper. I 2022 gikk 25 % av midlene (statlige sikrede friluftsområder) i Oslo og Viken til slike områder. Det pågår et kartleggingsprosjekt "Friluftslivsbruk av Oslofjorden og strandsonen", som på lengre sikt vil bidra med kunnskap som gir mer treffsikre tiltak med hensyn til å bedre friluftslivsmulighetene for alle befolkningsgrupper (tiltak K18). Resultater fra prosjektet kommer ved årsskiftet 2023.

Samferdselsdepartementets tiltak om å *stimulere kommunene til å utvikle transportløsninger som gjør det mulig å gå, sykle eller benytte kollektivtransport til friluftslivsområdene* er ikke rapportert (tiltak T 54). Av den grunn er det vanskelig å vite om og eventuelt hva som skjer på dette området.

3.6.3.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 6.3

Sekretariatet bemerker at tiltaket som handler om å *stimulere kommunene til å utvikle gode løsninger for gange, sykling, og kollektivtransport til friluftsområder* (tiltak T 54) er særlig viktig for å redusere sosial ulikhet i tilgangen til Oslofjorden, og for å sikre alle befolkningsgrupper tilgjengelighet til friluftsområder. Sekretariatet mener at tiltaket bør følges opp.

3.7 Innsatsområde 7 - Tverrgående tiltak

Det er et sterkt press på arealene i strandsonen langs Oslofjorden, og den samlede belastningen er høy. Over tid har utbygging og andre tiltak redusert allmennhetens tilgang til strandsonen gjennom en bit-for-bit-nedbygging av arealene. Utbyggingen og andre tiltak i strandsonen har også betydelige konsekvenser for miljøforholdene i Oslofjorden, se mer om dette i innsatsområde 4 om sårbare arter og naturtyper. Det er imidlertid kommunenes arealplanlegging som er den mest avgjørende faktoren for å ivareta ulike hensyn, og det er behov for å stramme inn praksis, særlig med hensyn til etablering av ny bebyggelse, og utvidelse av eksisterende bebyggelse i strandsonen.

3.7.1 Generelt om rapportering

Innsatsområdet består av 7 tiltak og 1 kunnskapsinnhentingspunkt. Det er rapportert på alle tiltakene. Tiltak T59 som handler om å *sikre en streng praktisering av plan- og bygningsloven sitt byggeforbud i strandsonen*, og er rettet til alle de 26 kystkommunene. 25 av kommunene har svart.

For tiltak T61, *gi ut en oppdatert veileder om ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven*, melder KDD at utkast til veileder er under utarbeidelse. Utkastet hensyntar nye lovendringer, og ny rettspraksis av betydning.

3.7.2 Beskrivelse av spesielt viktige tiltak

Ovennevnte tiltak (T61) om å *gi ut en oppdatert veileder om ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven* er spesielt viktig, da det handler om hvordan kommunene forholder seg til byggeforbudet innenfor 100-metersbeltet, og de statlige planretningslinjene for strandsonen. Det er et prioritert nasjonalt mål å unngå nye inngrep i strandsonen. Eventuell ny utbygging må skje gjennom planer, og ikke gjennom dispensasjoner.

Om lag 40 % av kommunene har gjort endringer i kommunale planer, og endret egne rutiner for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen. Det gis fortsatt en del dispensasjoner i 100-meters beltet, men det er stor forskjell i antall mellom kommunene. I rapporteringen går det fram at det gis om lag 10 dispensasjoner i snitt per kommune, men at antall dispensasjoner varierer fra 0 til 53 per kommune. Rapporteringen viser at det i snitt er en lik praktisering i Oslo og Viken, som i Vestfold og Telemark.

Det er per mai 2023 ikke tatt stilling til om dagens *tre fylkeskommuner vil utarbeide en felles interregional plan etter plan- og bygningsloven med juridisk bindende planbestemmelser* (tiltak T57 og T58). De 3 fylkeskommunene skal gjenoppstå som 6 fylkeskommuner fra 1. januar 2024.

Det er gitt ekstra ressurser til *statsforvalter for å følge opp kommunenes dispensasjonspraksis i strandsonen for å ivareta nasjonale interesser, og hindre ytterligere bit-for-bit-nedbygging* (tiltak T60) i form av et prosjekt. Tiltaket har i praksis vært fulgt opp gjennom ett årsverk på arealplan hos Statsforvalteren i Oslo og Viken i 2022/2023. Foreløpige resultat fra prosjektet viser at det fortsatt er et stort utbyggingspress i strandsonen, og at det er store forskjeller mellom kommunene. Enkelte kommuner har sendt nesten 400 ulike saker til Statsforvalteren på høring, mens en kommune har bare sendt 5 saker. Resultatene fra prosjektet viser også at det er svært mange saker hvor kommunene ikke har sendt vedtak til Statsforvalteren. Bakgrunnen for dette varierer, men det kan ikke utelukkes at det i noen tilfeller er innvilget dispensasjoner i strid med nasjonale føringer som Statsforvalteren ikke har fått anledning til å påklage. Rapporten blir ferdig i løpet av høsten 2023, og oversendes KDD for videre vurdering.

Besøkscenteret for Oslofjorden (tiltak T62) ble etablert i Horten 16. november 2022, med et informasjonspunkt både i Inspiria i Sarpsborg, og på en av Bastø-Fosen ferjene fra 31. oktober 2023.

3.7.3 Sekretariatets kommentarer til oppfølging av innsatsområde 7

Flere kommuner rapporterer at de har endret rutiner for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen. Likevel ser vi at det fortsatt innvilges mange dispensasjoner for ulike tiltak. Innholdet i dispensasjonene har vi ikke oversikt over, men det er et stort spenn i antall dispensasjoner i kommunene. Med bakgrunn i en tettere oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis (tiltak T 60), bør det vurderes strengere nasjonale føringer for å ivareta verdiene i strandsonen, f.eks. gjennom endringer av dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven.

En interregional plan med juridisk bindende planretningslinjer vil gi en likere og mer restriktiv tilnærming i kystkommunene i Oslofjordområdet når det gjelder byggeforbudet i strandsonen. Det vil imidlertid ta tid å få på plass en slik plan etter den planlagte reetableringen av 6 fylkeskommuner fra 2024.

For å unngå en fortsatt bit-for-bit-nedbygging av strandsonen må kommunenes praktisering av byggeforbudet strammes inn i tråd med planens intensjon. Det gjelder både i forhold til fastsetting av byggegrenser i reguleringsplaner og kommuneplaner, og i vurderinger av hvilke tiltak som kan tillates gjennom dispensasjoner etter plan- og bygningsloven. Sekretariatet har forventninger til at kystsonenettverket kan bidra til en bedre samordning på tvers av kystkommunen også når det gjelder denne type utfordringer.

4. Oppsummering og konklusjon

4.1 Rapportering

Årets rapportering viser at svarprosenten er vesentlig høyere, sammenliknet med fjorårets rapport. Dette kan skyldes flere ting, men det er sannsynlig at formen på årets rapportering har gjort det lettere å svare for den enkelte sektor/etat. I tillegg har sekretariatet hatt flere møter med alle hovedansvarlige for tiltak i forkant av rapporteringen, som kan være en medvirkende årsak til økt svarprosent. Oslofjorden har også fått økt oppmerksomhet i media i 2022/2023.

4.2 Redusere tilførsler av næringsstoffer og partikler til fjorden

Det er et betydelig etterslep i oppfyllelsen av avløpsdirektivet, forurensningsforskriften og vannforskriften innen fagområdet avløp. Avløpsarbeidet er derfor krevende for alle ledd i forvaltningen (både kommunene, statsforvaltere og Miljødirektoratet). Dagens system er på mange måter ikke rigget for å oppnå tilstrekkelige reduksjoner av utslipp raskt nok, og i hht. planens ramme som er 2026. Miljødirektoratet og statsforvalterne har fått styrket kompetansen og kapasiteten gjennom Oslofjordmidler de siste årene, men arbeidet vil fortsatt kreve en betydelig ressursinnsats i alle forvaltningsnivåer for å oppnå resultat i hht. regjeringens ambisjoner.

Det har vært gjennomført mange møter mellom statsforvalter og kommunene i løpet av den siste rapporteringsperioden, og forståelsen for nødvendigheten av strengere rensekraav er til stede. Når det gjelder kravstilling i form av pålegg og planlegging i kommunene, går arbeidet for sakte til å nå målet i 2026. En del kommuner er imidlertid i gang med planleggingen, blant annet av felles løsninger i Drammensregionen og i Vestfold. I tillegg er det god fremdrift i hhv. Fredrikstad og Sarpsborg i byggingen av to nye anlegg. Det er nå meget viktig at arbeidet med å utrede nye renseløsninger for å fjerne nitrogen fra avløpsvannet kommer i gang, og at statsforvalterne pålegger slike utredninger der dette er nødvendig, for å sikre gjennomføring innen 2030 (forslag til frist i revidert avløpsdirektiv).

Oslofjordplanen kan også være en drahjelp for å få gjennomført tiltakene i de regionale tiltaksprogrammene til vannforvaltningsplanene når det gjelder små og mellomstore anlegg. Vi ser at flere kommuner er i gang med å få bedre oversikt over de utfordringene de har lokalt, godt hjulpet av de regionale vannområdekoordinatorene.

Når det gjelder jordbruk, så haster det å innføre forpliktende miljøkrav i jordbruket via regionale forskrifter i hht. jordlova, slik at tilførslene av næringsstoffer og partikler til Oslofjorden reduseres innen rimelig tid. Det er behov for å gjennomføre en slik vurdering av hele nedbørsfeltet til Oslofjorden, for å fastslå hvor det er behov for miljøkrav. Ut fra et miljøfaglig ståsted, bør regionale forskrifter være på plass fra høsten 2024. Erfaring viser at man kan komme et stykke på vei med frivillige tiltak gjennom tilskuddsordninger (økonomiske virkemidler), men for å få tilstrekkelig grad av gjennomføring, må det også stilles juridiske krav (juridiske virkemidler).

Revidert forskrift om gjødselvarer er et viktig bidrag for å redusere skadelige effekter på vannmiljøet i Oslofjorden, gitt at den stiller tilstrekkelig strenge krav. Det er viktig at forskriftsforslaget sendes på høring, med intensjon om vedtak innen høsten 2024. De regionale miljøkravene i fylkene rundt fjorden, og ny gjødselvarerforskrift bør iverksettes noenlunde samtidig, for å gi best samvirkende effekt for miljøtilstanden i Oslofjorden.

4.3 Redusere tilførsler av miljøgifter og marin forsøpling

Arbeidet med å redusere tilførslene av miljøgifter er et langsiktig arbeid, som krever at det jobbes på flere fronter samtidig. Ofte tar det også tid før eventuelle reduksjoner gjenfinnes i økosystemene. I tiden fremover er det viktig med særlig fokus på de områdene som har høye konsentrasjoner av miljøgifter i sjøbunnen som følge av "gamle synder", og hvor det tydelig fremgår at det er behov for oppryddingstiltak.

Det pågår en rekke tiltak på tvers av sektorer når det gjelder marin forsøpling, og det er forventninger om at dette arbeidet videreføres i tråd med planens intensjon.

4.4 Ivareta arter og naturtyper inkl. fiskeriforvaltning

Innledningsvis i rapporten er det beskrevet viktigheten av å redusere påvirkning fra fiskeriene i Oslofjordområdet utover dagens praksis. I tillegg er det gitt en rekke dispensasjoner til yrkesfiskere mot forbudet om å fange torsk fra 2019, som er uheldig med hensyn på å øke torskefiskbestandene. Det bør vurderes om disse dispensasjonene bør trekkes. Det er også klare utfordringer med hensyn til kontroll og oppsyn av torskeforbudet overfor fritidsfiskere, da det fortsatt er lov å fiske, men hvis man får en torskefisk så skal den slippes ut igjen. Torskefiskene har en nøkkelposisjon for økosystemene i fjordområdet, jf. kap 1.1. Dette fordi en svak torskebestand har en indirekte effekt på fremveksten av trådformete påvekstalger (lurv) som vokser på ålegras og tang- og tarebeltene i hele fjordsystemet. Kvaliteten på oppvekstområdene, deriblant for fiskeyngel, blir dermed sterkt redusert der lurven har overtatt.

Årets rapportering viser at tiltak som handler om å *vurdere nærmere regulering av trållaktiviteten i Oslofjorden* (tiltak T21) i praksis ikke er utført i løpet av inneværende rapporteringsperiode. Tiltaket er i stedet koblet til pilotprosjekt for Oslofjorden/Skagerrak. Siden behovet for fredningsområder for torskefisk er betydelig, vil det neppe være tilstrekkelig å vurdere dette som en del av det foreslåtte pilotprosjektet. Det bør utredes en utfasing av trållingsaktivitet, for eksempel i de marine nasjonalparkene i Oslofjorden, i første omgang Hvaler og Færder, og i indre Oslofjord. Et forbud mot trålling blant annet i svenske marine nasjonalparker, er allerede utredet for svenske farvann (SOU 2023:20). Det vil være hensiktsmessig at praksis er sammenfallende både for Hvaler og Koster nasjonalpark som er tilgrensede områder. Det bør også utredes om disse områdene bør fritas for fritidsfiske, altså at det etableres nullfiskeområder. Det kan her vises til det svenske "8+fjordar"-prosjektet som har hatt fiskefrie områder på bl.a. vestkysten av Sverige siden 2010¹⁵.

Rapporteringen viser at det er behov for ytterligere innskjerping av dagens praksis når det gjelder tiltak om å *...unngå andre inngrep og tiltak på bløtbunnsområder... inklusive ålegrasenger... og sikre viktige naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging* (tiltak T24 og T25) i tråd med planens intensjon. Det går blant annet frem at 25 % av kystkommunene ikke har rutiner for å sikre dette. Videre at 80 % av kystkommunene ikke har oversikt over antall inngrep som går ut over marine bløtbunnsområder og andre marine naturtyper. Et stort flertall av kommunene har etablert hensynssoner i sjø, men det er ikke tydelig i årets rapportering om det er knyttet bestemmelser til hensynssonene, slik at viktige marine naturforekomster sikres mot nedbygging.

¹⁵ [8+fjordar Bohuslän - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](https://www.havochvatten.se/8-fjordar-Bohuslan-Planering-forvaltning-och-samverkan)

4.5 Friluftsliv og arealplan

Årets rapportering viser at det fortsatt innvilges mange dispensasjoner for ulike tiltak, selv om flere kystkommuner rapporterer at de har endret rutiner for å sikre en strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen. Med bakgrunn i en tettere oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis, bør det vurderes å innføre strengere nasjonale føringer for å ivareta verdiene i strandsonen, f.eks. gjennom endringer av dispensasjonsbestemmelsen i plan- og bygningsloven.

I tråd med planens intensjon må kommunenes praktisering av byggeforbudet strammes inn ytterligere for å unngå en fortsatt bit-for-bit-nedbygging av strandsonen. Det gjelder både i forhold til fastsetting av byggegrenser i reguleringsplaner og kommuneplaner, og i vurderinger av hvilke tiltak som kan tillates gjennom dispensasjoner etter plan- og bygningsloven.

Tiltaket som gjelder etablering av kystsonenettverket har vært en stor suksess, med høy deltakelse både fra kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere. Spesielt kursene om plan- og bygningslov i strandsonen ("Juss i strandsonen") både for saksbehandlere og politikere, har fått svært gode tilbakemeldinger. Tiltak som gjelder etablering av ordning med juridisk bistand til kystkommunene i forhold til ulovlige inngrep og stengsler i strandsonen, har også fungert godt, hvor det så langt er gitt juridisk bistand til 13 kommuner siden oppstarten.

4.6 Konklusjon

Årets rapportering viser at svarprosenten er vesentlig høyere, sammenliknet med fjorårets rapport. Det gjøres en betydelig innsats på mange fronter, men arbeidet med å gjennomføre tiltakene i hht. plan om å oppnå miljømålene innen 2026, går for sent. Dette gjelder for alle 7 innsatsområdene, hvor tiltak innen avløpssektoren er mest tidskritisk. Tabell 3 viser en oversikt over særlige viktige nøkkeltiltak, og vurdering av fremdrift for å bedre et økosystem i ubalanse.

Det er viktig å understreke at det er mulig å snu den negative utviklingen i Oslofjorden, og å oppnå miljømålene som Stortinget har satt. Dette arbeidet vil imidlertid ta tid, og det vil kreve betydelige ressurser. Oslofjorden vil ikke nå målene om en ren og rik fjord innen planperiodens utløp i 2026. Dette skyldes at en del av tiltakene i regjeringens plan ikke vil være gjennomført før etter dette tidspunktet. I tillegg vil det ta tid for økosystemet å innstille seg på en ny situasjon med redusert påvirkning.

Det er nødvendig å gjennomføre samtidige og effektive tiltak:

- Næringstilførsler fra avløp og jordbruk må reduseres
- Rovfiskbestandene må gjenoppbygges. I tillegg bør det innføres flere nullfiskeområder, og vurdere utfasing av bunntråling.
- Unngå ytterligere nedbygging av både strandsonen og gruntvannsområder. Disse områdene er viktige beite og oppvekstområder både for fiskeyngel og sjøfugl.

Tabell 3: Oppsummering av nøkkeltiltak med antatt tidligst gjennomføring, og effekt i Oslofjorden etter gjennomføring (evt. forsinket effekt)

Nøkkeltiltak	Antatt gjennomføring (tidligst)	Vurdering av effekt i Oslofjorden	Vurdering av fremdrift	Flaskehals/ kommentar
Etablere nye avløpsanlegg med nitrogenfjerning (T1, T7)	Fra 2026	Rask effekt		Kravstilling og planlegging/ Kostnadskrevende
Redusere mengden overvann og overløp, og oppgradere ledningsnett (T2, T3, T4)	Før og etter 2026	Rask effekt		Kostnadskrevende
Iverksette miljøkrav i regionale forskrifter etter jordlova (T8)	Fra 2024	Relativt rask effekt		
Forvalte tilskuddsmidler slik at avrenning fra jordbruksarealer til vann reduseres (RMP og SMIL) (T9)	Fra 2022	Rask effekt		
Håndheve krav om vegetasjons-belte langs vassdrag, samt øke tilsyn med opprettholdelse av vegetasjonsbeltene (T12, T13, T14)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning (flytte myndighet)
Revidere gjødselvereforsikten (T10)	Fra 2024	Forsinket effekt		Politisk beslutning
Vurdere nærmere regulering av eksisterende trålingsaktivitet i Oslofjorden (T21)	Fra 2025	Forsinket effekt		Politisk beslutning
Sikre viktige naturforekomster i sjø (T24, T25)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning
Strengere praktisering av byggeforbud i strandsonen (T59)	Fra 2024	Rask effekt		Politisk beslutning
Etablere kystsonenettverk og juridisk bistand til kommunene (T37, T41)	Fra 2022	Rask effekt		

Til informasjon vil det i løpet av neste år utarbeides en ny oppsummerende tilstandsrapport over utvikling for ulike plante- og dyregrupper i Oslofjorden. Dette ble sist gjort for 5 år siden i forbindelse med utarbeidelsen av Miljødirektoratets forslag til helhetlig plan for Oslofjorden (2019).

5. Andre kommentarer

Det er behov for å gi et par generelle betraktninger som ikke kan knyttes til et spesifikt tiltak i regjeringens plan for Oslofjorden, men som er viktig å ta med seg i det videre arbeidet.

Det går frem at flere av tiltakene i Oslofjordplanen gir veldig klare føringer for regjeringens ambisjon med planen, eksempelvis tiltak T24, T25 og T59 om kommunenes praktisering av byggeforbudet i strandsonen. Det er usikkert i hvilken grad disse signalene er mottatt i forvaltningssystemet, og omsatt til praktisk arealforvaltning. For å sikre at regjeringens ambisjoner samsvarer med forvaltningspraksis, må det gis tydelige statlige planretningslinjer til kystkommunene i Oslofjorden.

Videre er det slik at det finnes et stort antall tidligere utbyggingsplaner i kommuner som ikke er realisert. Dersom utbyggingsplaner aldri har blitt realisert og ikke fått byggetillatelse, står kommunen fritt til å føre eldre reguleringsplaner tilbake til eksempelvis naturformål. En slik planoppnydding (planvask) vil være en av de viktigste grepene en kommune kan gjøre for å sikre en bedre forvaltning av strandsonen, og en mer klima- og miljøvennlig arealforvaltning

i fremtiden. Se også Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 der dette er omtalt¹⁶.

Vedlegg:

1. Statistikkrapport fra Rambøll (lenke: [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#))
2. Liste over svar på spørreundersøkelsen fra hver virkemiddeleier (lenke: [Oslofjorden: Tiltaksplan for bedre miljøtilstand - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#))

¹⁶ [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 - regjeringen.no](#)

Tlf.: 73 58 05 00
post@miljodir.no
www.miljodirektoratet.no
Postboks 5672 Sluppen,
7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim:
Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo:
Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet.

Vi jobber for et rent og rikt miljø. Hovedoppgavene våre er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.